

تحولات بازار جهانی نفت مه ۲۰۲۳

معاونت بررسی های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

تهیه کننده: فاطمه علیزاده آغاسمعیلی

واحد گردآوری و تحلیل آمارهای اقتصادی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

اردیبهشت ۱۴۰۲

از طریق پست الکترونیکی زیر می‌توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

economic.tccim@gmail.com

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

مقدمه

در اوایل سال ۲۰۲۲ بانک‌های مرکزی بزرگ، سیاست‌های پولی انقباضی خود را برای مقابله با افزایش سطح تورم در بحبوحه تداوم رشد قوی اقتصاد جهانی، تشدید کردند. این اقدامات در ترکیب با وضعیت کووید-۱۹ در چین و تحولات ژئوپلیتیکی در اروپای شرقی، به نوسانات بازار نفت در طول سال دامن زد. در پایان سه ماهه اول ۲۰۲۲، فشارهای تورمی بسیاری از بانک‌های مرکزی بزرگ به ویژه فدرال رزرو آمریکا را وادار کرد که سیاست‌های پولی انقباضی شدیدتری اعمال کنند، که این موضوع تاثیر قابل توجهی بر بازارهای نفت داشت. بازار نفت در سال ۲۰۲۲ بازاری پرفراز و نشیب با تحولاتی عمیق بود. طی سال مزبور تحولات اثرگذار زیادی در بازار انرژی جهان شکل گرفت که یکی از مهم‌ترین این عوامل مناقشه روسیه و اوکراین است. مجموع این تحولات باعث شده است چشم‌انداز سال ۲۰۲۳ با تردیدهای فراوانی روبه‌رو باشد و در پی آن بسیاری از موسسه‌ها در برآوردهای خود دچار تردید شوند.

گزارش بازار نفت آژانس بین‌المللی انرژی یکی از معتبرترین منابع داده‌ها، پیش‌بینی‌ها و تحلیل‌ها در مورد بازار جهانی نفت در جهان است. این نوشتار با استناد به گزارش مزبور به طور خلاصه به تحولات تقاضا و عرضه جهانی نفت خام طی ماه آوریل ۲۰۲۳ و تاثیرات آن بر چشم‌انداز ماه‌های باقی‌مانده سال ضمن بررسی بهای نفت خام در بازارهای جهانی پرداخته است.

تقاضا

- پیش بینی می‌شود تقاضای جهانی نفت خام در سال ۲۰۲۳ با افزایش ۲.۲ میلیون بشکه در روز نسبت به سال قبل مواجه شود. سهم بالایی از رشد مورد انتظار توسط کشورهای غیر OECD و با احیای فعالیت‌های اقتصادی چین حاصل می‌شود. تقاضای اقتصاد چین برای نفت خام در ماه مارس ۲۰۲۳ به رکورد جدید ۱۶ میلیون بشکه در روز رسید و همین افزایش موجب شد تا پیش‌بینی‌ها در رابطه با میزان تقاضای چین به نفت از انتظارات قبلی فراتر رود. چین دومین مصرف کننده بزرگ نفت جهان پس از آمریکا است که تقریباً ۶۰ درصد از رشد اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۳ را به خود اختصاص خواهد داد.
- انتظار می‌رود اقتصادهای OECD در فصل دوم ۲۰۲۳ به رونق اقتصادی بازگردند که افزایش تقاضایی برابر با ۳۵۰ هزار بشکه در روز نفت از این محل را موجب خواهد شد و این در حالی است که رقم مشابه برای اقتصادهای غیر OECD به مراتب بالاتر و حدود ۱.۹ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی می‌شود.
- تاثیر رکورد تقاضا در چین، هند و خاورمیانه در ابتدای سال جاری به عنوان عامل محرک افزایش تقاضای نفت به مراتب بیش از اثرات فعالیت‌های صنعتی ضعیف و افت مصرف نفت در اقتصادهای OECD به عنوان عوامل تضعیف کننده آن خواهد بود. گروه اقتصادهای OECD فقط ۱۵ درصد از رشد ۲۰۲۳ را به خود اختصاص خواهند داد که عامل اصلی رشد این گروه اقتصادها نیز بیشتر از همه ناشی از افزایش مصرف بخش خصوصی خواهد بود.
- به طور کلی، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۳ به طور متوسط ۱۰۲ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی شده که ۱.۳ میلیون بشکه در روز بیشتر از سال ۲۰۱۹ (قبل از بروز همه‌گیری) است.

عرضه

- قطعی قابل توجه تولید نفت خام در کشورهای عراق، نیجریه و برزیل در ماه آوریل ۲۰۲۳ تا حدی با افزایش تولید در سایر کشورها از جمله ایران و ونزوئلا جبران شد، به طوری که عرضه جهانی نفت با ۲۳۰ هزار بشکه در روز کاهش به ۱۰۱.۱ میلیون بشکه در روز در آوریل رسید. با توقف آتش سوزی در کانادا و اعمال کاهش بیشتر عرضه از سوی برخی تولیدکنندگان اوپک پلاس، ضررهای شدید برای ماه می در انتظار است. پیش‌بینی می‌شود از آوریل تا دسامبر سال جاری، عرضه نفت اوپک پلاس ۸۵۰ هزار بشکه در روز کاهش یابد، در حالی که عرضه غیراوپک پلاس ۷۱۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت. برای سال ۲۰۲۳ به طور کلی، عرضه جهانی نفت خام به میزان ۱.۲ میلیون بشکه در روز از طریق رشد تولید در آمریکا و برزیل افزایش خواهد یافت و در نتیجه کل تولید جهانی نفت خام در سال ۲۰۲۳ برابر با ۸۲.۳ میلیون بشکه در روز برآورد می‌شود. تضعیف عرضه برای مناطق اروپا و آمریکا در نیمه دوم سال جاری و در مقابل ظرفیت‌های جدید و وفور دسترسی به نفت خام روسیه با قیمت‌های مزیتی، هدایت تمرکز فعالیت از حوزه اقیانوس اطلس به سایر مناطق را تقویت خواهد کرد.

- علی‌رغم ممنوعیت واردات محموله‌های دریایی نفت روسیه از سوی اتحادیه اروپا و طرح سقف قیمتی، عرضه نفت روسیه همچنان استمرار یافت و صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی پالایش شده این کشور در ماه آوریل ۲۰۲۳ به ۸.۳ میلیون بشکه در روز رسید که بالاترین رقم پس از تهاجم به اوکراین است. علی‌رغم آمارهای اعلام شده، بر اساس برآوردهای آژانس بین‌المللی انرژی، مسکو تعهد کاهش عرضه ۵۰۰ هزار بشکه در روز خود را به طور کامل انجام نداده است. در واقع، روسیه ممکن است در حال افزایش عرضه برای جبران درآمد از دست رفته باشد. اگرچه درآمد صادرات نفت این کشور در ماه مارس سال جاری با ۱.۷ میلیارد دلار افزایش به ۱۵ میلیارد دلار رسید ولی ۲۷ درصد کمتر از سال قبل بود که به نظر می‌رسد دلیل عمده آن سقف قیمتی برای محموله دریایی صادرات نفت این کشور باشد. شایان ذکر است درآمدهای مالیاتی از بخش نفت و گاز این کشور نیز نسبت به سال گذشته ۶۴ درصد کاهش یافت.

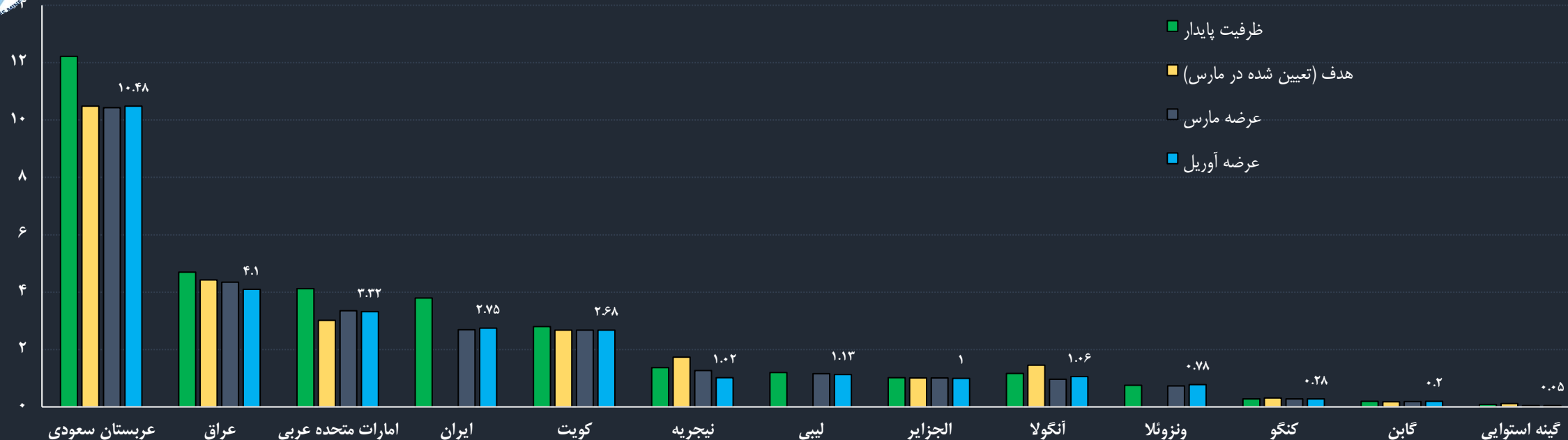

عرضه

- به نظر می‌رسد روسیه مشکلات کمتری برای یافتن خریداران مشتاق نفت خام و محصولات نفتی خود که اغلب به هزینه سایر اعضای اوپک پلاس در بازار دو سطحی که از زمان وضع تحریم‌ها پدیدار شده است، داشته باشد. ایجاد ظرفیت‌های پالایشی جدید باعث می‌شود که روند پیش‌بینی شده عرضه و تقاضای نفت خام برای ماه‌های آتی سال جاری به سمت شرق تغییر کند که به نوعی منعکس‌کننده تقاضای قوی در این منطقه است. رکوردهای انجام شده از تولید پالایشگاه‌ها به علت برخورداری از مزیت خوراک همراه با صادرات پایدار محصولات روسیه و تقاضای ضعیف جهانی به سوخت باعث تضعیف شکاف محصول، حاشیه سود و تفاوت پرمیم قیمت نفت شده است.
- با توجه به کاهش بیشتر عرضه جهانی نفت در آوریل به دلیل کاهش‌های جدید اوپک پلاس، ممکن است ذخایر جهانی نفت دوباره تحت فشار قرار گیرد. کاهش عرضه اوپک پلاس خطر تشدید کسری عرضه نفت خام مورد انتظار در نیمه دوم سال ۲۰۲۳ و افزایش قیمت‌های جهانی نفت خام را در شرایط عدم اطمینان اقتصادی که فعالیت‌های صنعتی در بزرگترین اقتصادهای جهان کند شده و رشد تولید خارج از این اتحادیه قوی به نظر می‌رسد، به همراه دارد. به علت شوک‌های سال قبل، کسری موجودی نفت به کمتر از ۹۰ میلیون بشکه رسیده که در مقایسه با رقم ۳۰۰ میلیون بشکه کسری مربوط به میانگین پنج ساله، به مراتب کمتر است. داده‌های اولیه برای ماه آوریل ۲۰۲۳ نشان دهنده افزایش در میزان ذخایر محصولات است که این موضوع می‌تواند در صورت عرضه کمتر از افزایش فصلی تقاضای جهانی نفت، به کاهش نوسان قیمت در ماه‌های آینده کمک کند.

میزان ظرفیت و تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک

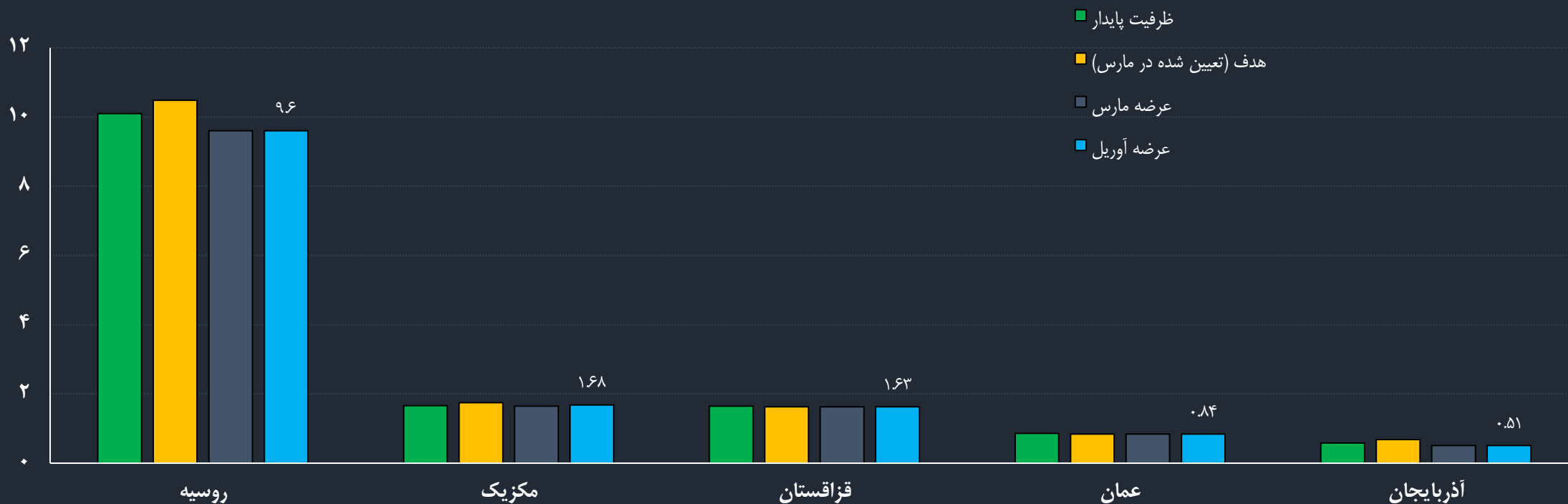
ظرفیت پایدار تولید نفت خام ۱۳ کشور عضو اوپک برای سال ۲۰۲۳ برابر با ۳۳.۷۵ میلیون بشکه نفت خام در روز اعلام شده که بالاترین ظرفیت‌ها به ترتیب متعلق به عربستان سعودی (۱۲.۲ میلیون بشکه در روز)، عراق (۴.۷ میلیون بشکه در روز)، امارات متحده عربی (۴.۱ میلیون بشکه در روز) و ایران (۳.۸ میلیون بشکه در روز) است. در ماه مارس ۲۰۲۳ کشورهای عضو اوپک با هدف جلوگیری از افت بهای نفت خام، تعهدات جدیدی را برای تولید اعضا در نظر گرفتند و با استثنای کشورهای ایران، لیبی و ونزوئلا، سایر کشورها ملزم به کاهش عرضه میزان نفت خام تا سقف متعهد شده در بازارهای جهانی شدند.

در ماه آوریل ۲۰۲۳ مجموع عرضه نفت خام توسط ۱۳ کشور مزبور به ۲۸.۸۵ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به ماه قبل ۳۱۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت. افت تولید نفت خام در کشورهای عراق و نیجریه عامل اصلی افت عرضه نفت خام اوپک در آوریل بود.

با وجود افت تولید در سایر کشورها، تولید نفت خام ایران در ماه مورد بررسی با افزایش ۶۰ هزار بشکه در روز همراه بود و به ۲.۷۵ میلیون بشکه در روز رسید. شایان ذکر است اگرچه ایران پس از عربستان، عراق و امارات متحده عربی بیشترین تولید نفت خام را در ماه آوریل ۲۰۲۳ داشته ولی سطح تولید نفت خام ایران به دلیل شرایط تحریمی از رقم ظرفیت تولید پایدار آن کمتر است.

میزان ظرفیت و تولید نفت خام کشورهای منتخب غیر عضو اوپک

برای کشورهای غیر عضو اوپک (اوپک پلاس) شامل روسیه، مکزیک، قزاقستان، آذربایجان و عمان به همراه ۵ کشور دیگر (بحرین، برونئی، مالزی، سودان و سودان جنوبی) نیز تعهداتی برای کاهش تولید نفت خام در نظر گرفته شده است که با توجه به آمار عرضه آوریل، به نظر می‌رسد صرفاً دو کشور عمان و قزاقستان به تعهدات خود پای‌بند بوده و عرضه نفت ماه آوریل سایر اقتصادها با کاهشی بیشتر از سقف تعهدشده همراه بوده است.

برای کشور روسیه تعهد پیش‌بینی شده برابر با ۱۰.۴۸ میلیون بشکه در روز است ولی عرضه آن طی دو ماه مارس و آوریل در سطح ۹.۶ میلیون بشکه در روز گزارش شده است.

بهای نفت خام

- به دنبال کاهش غیرمنتظره تولید نفت توسط برخی از اعضای اوپک پلاس، قیمت نفت خام در اواسط آوریل حدود ۱۰ دلار در هر بشکه افزایش یافت و به ۸۸.۰۹ دلار در هر بشکه رسید. مصرف‌کنندگانی که در حال حاضر تورم بالایی را تجربه می‌کنند به ویژه در اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه، از افزایش قیمت نفت و فرآورده‌های نفتی آسیب بیشتری خواهند دید. با این حال، با ظهور مجدد بدبینی نسبت به رشد اقتصاد جهانی، که با تنگنای اعتبارات بانکی و معکوس شدن حمایت‌های فنی در بازارها تشدید شد، دستاوردهای افزایش قیمت حفظ نشدند و قیمت نفت به زیر ۸۰ دلار در هر بشکه هدایت شد.
- طی ماه آوریل در سمت عرضه، اخباری مانند بروز خسارات سنگین در منطقه اقلیم کردستان شمالی عراق به دنبال تعطیلی خط لوله صادراتی عراق-ترکیه از پایان مارس، اختلالات ناشی از آتش سوزی در کانادا، اعتراضات کارگران در نیجریه و کاهش تعمیر و نگهداری در برزیل در حوزه عرضه جهانی نفت مطرح شده بودند که تاکنون، آثار اتفاقات مزبور نه باعث افزایش قیمت‌ها و نه باعث کاهش محسوس موجودی‌ها شده است.
- قیمت نفت در ماه‌های آوریل و اوایل ماه مه ۲۰۲۳ به دلیل تقویت نگرانی‌ها در مورد سلامت اقتصاد جهانی و چشم انداز تقاضای نفت کاهش یافت. طی دو هفته، بهای نفت خام در منطقه دریای شمالی نزدیک به ۱۶ دلار در هر بشکه افت کرد و حتی انتظارات ناشی از افزایش قیمت پس از اعلام غیرمنتظره برخی از کشورهای اوپک پلاس برای کاهش تولید از ماه می را نیز معکوس کرد. قیمت‌های نفت تحت فشار کسادی فعالیت‌های صنعتی و نرخ‌های بهره بالا قرار گرفتند که در مجموع منجر به افزایش سناریوهای رکود اقتصادی و نگرانی از تغییر رو به پایین در رشد تقاضای نفت شد. با این حال، بدبینی فعلی بازار، کاملاً در تضاد با انتظار برای توازن انقباضی بازار در نیمه دوم سال است که انتظار می‌رود عرضه تحت تاثیر افزایش تقاضا به میزان ۲ میلیون بشکه در روز قرار گیرد.